

Anonymiserad version

Översättning

C-495/19 – 1

Mål C-495/19

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

26 juni 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Sąd Okręgowy w Poznaniu (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

14 maj 2019

Klagande:

Kancelaria Medius SA med säte i Krakow, Polen

Motpart:

RN

BESLUT

... [utelämnas]

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy (regional domstol i Poznan, överklagandekammare XV i civilrättsliga mål) har

... [utelämnas]

efter den muntliga förhandlingen den 14 maj 2019 ... [utelämnas]

i överklagandeförfarandet som inletts av Kancelaria Medius SA med säte i Krakow

mot RN

rörande betalning

efter klagandens överklagande

av domen som meddelades av Sąd Rejonowy w Trzciance (distriktsdomstolen i Trzcianka)

den 30 oktober 2018

... [utelämnas]

beslutat följande:

Följande fråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:

Ska artikel 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EUT L 95, 1993, s. 29, nedan kallat direktiv 93/13) tolkas så att den utgör hinder för processuella bestämmelser enligt vilka domstolen kan meddela en treskodom som endast baseras på vad sökanden anfört i stämningsansökan, vilket domstolen är skyldig att anse som sanningsenligt, om motparten – en konsument som i vederbörlig ordning meddelats om rättegångsdatum – inte efterlever rättens kallelse och inte går i svaromål?

... [utelämnas]

Skäl

I. Faktiska omständigheter i förfarandet inför den nationella domstolen

1. Klaganden, Kancelaria Medius SA med säte i Krakow, har yrkat att motparten RN ska förpliktas betala 1 231 PLN jämte ränta till bolaget. I grunderna i stämningsansökan har klaganden gjort gällande att det aktuella beloppet grundas på ett låneavtal som motparten ingått med klagandens rättsliga föregångare, Kreditech Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialności med säte i Warszawa.
2. Kancelaria Medius har till ansökan bifogat handlingar som styrker att bolaget ingått ett avtal om överlåtelse med dess **[Orig. s. 2]** rättsliga föregångare, liksom en kopia av ett ramavtal som saknar RN:s underskrift.
3. Domstolen i första instans ogillade talan och angav i domskälen att ”handlingarna som Kancelaria Medius ingivit inte gör det möjligt att dra slutsatsen att bolaget har styrkt fordran som den har gjort gällande. Handlingarna som ingivits, det vill säga processfullmakten med handlingar som bekräftar att fullmakten utfärdats i vederbörlig ordning, en kopia av överlåtelseavtalet, ett utdrag från bilaga nr 1 till överlåtelseavtalet, betalningsföreläggandet av den 2 november 2016 och intyget om överföring av den 2 november 2016 – som saknar mottagningsbevis från motparten – samt en kopia av låneavtal nr 83043008033 kan inte anses vara tillräckligt för att styrka den aktuella fordran. Dessa är att anse som privata urkunder som ... endast styrker att personen som undertecknat dem har avgivit förklaringen som respektive urkund innehåller. Detta innebär inte att handlingarna

styrker att ett låneavtal ingåtts mellan RN och klagandens rättsliga föregångare och att ett belopp på 770 PLN har överförts till RN. Med hänsyn till omständigheten att RN underlåtit att avge ett svaromål meddelade domstolen en tredsdom, genom vilken talan dock ogillades.

4. I överklagandet har Kancelaria Medius bland annat gjort gällande att domstolen i första instans har åsidosatt artikel 339.2 i Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen, nedan kallad ZPO) genom att inte ha tillämpat denna bestämmelse och inte enbart grundat domen på vad klagandebolaget anfört i stämningsansökan. I skälen har Kancelaria Medius bland annat anfört att domstolen i första instans var skyldig att i första hand beakta vad som anförts i stämningsansökan och att den endast fick genomföra en bevisupptagning för det fall att den gör en ”negativ bedömning”. Domstolen i första instans har åsidosatt tillämplig processlagstiftning genom att den inte har meddelat något beslut avseende bevisning med avseende på handlingarna som den har lagt till grund för sina konstateranden och som utgjorde den direkta grunden för att ogilla talan (Sąd Rejonowy konstaterade att klagandebolaget inte har styrkt fordran). På denna grund har Kancelaria Medius yrkat att den överklagade domen ska ändras och att talan i sin helhet ska bifallas.
5. Kancelaria Medius har till stöd för sin uppfattning anfört domar från flera domstolar som bekräftar klagandebolagets uppfattning. Det framgår av dessa domar att dessa domstolar också har ansett att domstolen, för det fall att motparten inte går i svaromål, ska meddela tredsdom och att den därvid endast får stödja sig på vad klaganden anfört i stämningsansökan. **[Orig. s. 3]**

II. Bestämmelser i nationell rätt och i unionsrätt som kan vara relevanta i målet

6. Nationell rätt [ZPO i relevanta delar]

FÖRSTA DELEN

FÖRFARANDE OM FASTSTÄLLELSE

AVSNITT VI FÖRFARANDE

KAPITEL III BEVISNING

AVSNITT 1 Föremålet för bevisningen och bevisvärdering

Artikel 227 Faktiska omständigheter som är av väsentlig betydelse för avgörandet i målet ska bevisas.

Artikel 228.1 Omständigheter som är allmänt kända behöver inte bevisas.

Artikel 228.2 Detta gäller även omständigheter som domstolen ex officio har kännedom om; dock ska domstolen framhålla detta för parterna under förhandlingen.

Artikel 229 Vidare behöver inte faktiska omständigheter som den andra parten medger under förfarandet bevisas, såvitt det inte finns anledning att betvivla medgivandets riktighet.

Artikel 230 Faktiska omständigheter som en part gör gällande och vilka motparten inte bestrider ska domstolen när den avgör saken anse som sådana faktiska omständigheter som den andra parten medgivit.

Artikel 231 Domstolen kan anse faktiska omständigheter som är av väsentlig betydelse för avgörandet i saken som fastställda om denna slutsats följer av de andra faktiska omständigheter som fastställts (presumtion om faktiska omständigheter).

Artikel 232 Parterna är skyldiga att framlägga bevisning som styrker de faktiska omständigheter från vilka de härleder rättsföljder. Domstolen kan tillåta bevisning som inte förebringats av en part.

Artikel 233.1 Domstolen ska bedöma bevisens trovärdighet och vikt i enlighet med sin övertygelse och efter en grundlig avvägning av det samlade bevismaterialet.

Artikel 233.2 Domstolen ska på samma grunder bedöma vilken betydelse det ska tillmätas att en part har vägrat delta i bevisföring eller har försvårat bevisföringen i strid mot ett domstolsbeslut.

Artikel 234 Domstolen är bunden av legala presumtioner, vilka dock kan vederläggas i den mån som det inte uttryckligen föreskrivs i lag att detta inte är möjligt.

AVSNITT 2 Bevisupptagning

UNDERAVSNITT 1 Allmänna bestämmelser

Artikel 235.1 Förfarandet för bevisupptagning sker inför den domstol som ska avgöra saken, om det inte skulle medföra betydande olägenheter eller kostnader som är oproportionerliga i förhållande till tvisteföremålets värde, eller bevisningens art annars utgör hinder för detta. I sådana fall utser domstolen **[Orig. s. 4]** en av dess ledamöter som företrädare (undersökningsdomare) eller en annan domstol (anmodad domstol) som ska genomföra bevisupptagningen.

KAPITEL IV AVGÖRANDE

AVSNITT 1 Domar

Underavsnitt 1 Avkunnande av dom

Artikel 316.1 När förhandlingen avslutats meddelar domstolen en dom på grund av de faktiska omständigheter som består vid tidpunkten då förhandlingen avslutades; i synnerhet utgör inte omständigheten att anspråket förfallit till betalning först under förfarandet hinder för domstolen att bifalla talan.

Underavsnitt 3 Tredskodom

Artikel 339.1 Om svaranden inte inställer sig vid en planerad domstolsförhandling eller om denne inställer sig men trots detta inte deltar i förhandlingen ska domstolen meddela tredskodom.

Artikel 339.2 För detta fall ska det som sökanden anfört med avseende på de faktiska omständigheterna i stämningsansökan eller i de handlingar som delgivits motparten innan förhandlingen anses vara sanningsenligt, under förutsättning att det inte finns anledning att ifrågasätta det eller det anförs i syfte att kringgå lagen.

7. Unionsrätt

Artikel 6 i direktiv 93/13/EEG

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.

Artikel 7 i direktiv 93/13/EEG

1. Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser om att personer eller organisationer, som enligt nationell rätt har ett berättigat intresse att skydda konsumenter, får inleda ett ärende enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa myndigheter, för att dessa skall avgöra om avtalsvillkor som utformats för **[Orig. s. 5]** allmänt bruk är oskäliga och använda lämpliga och effektiva medel för att förhindra framtida bruk av sådana villkor.

3. De rättsliga åtgärder som avses i punkt 2 får, med beaktande av nationella rättsregler, åtskilt eller gemensamt riktas mot flera sådana näringsidkare inom samma näringsområde eller dessas sammanslutningar som använder eller rekommenderar användandet av samma allmänna avtalsvillkor eller liknande villkor.

Artikel 267 FEUF [texten i sin helhet]

... [utelämnas]

III. Den nationella domstolens rättsliga tvivel och deras betydelse för svaret på rättsfrågan

8. Enligt den polska civilprocesslagen kan en tredskodom meddelas om ”svaranden inte inställer sig vid en planerad domstolsförhandling eller om denne inställer sig men trots detta inte deltar i förhandlingen ska domstolen meddela tredskodom” (artikel 339.1 ZPO), vilket utgör ett undantag från principen om ett kontradiktoriskt förfarande (som i synnerhet följer av artikel 316.1 ZPO och artikel 227 och följande artiklar ZPO). **[Orig. s. 6]**
9. Det är även möjligt att meddela tredskodom i tvister där en näringsidkare väckt talan mot en konsument.
10. Förutsättningarna för att meddela en tredskodom är framför allt uppfyllda i en situation såsom den i förevarande mål, det vill säga när motparten (som är konsument) inte går i svaromål efter att i vederbörlig ordning ha delgivits en kopia av stämningsansökan. Det är härvid värt att nämna att det enligt polsk processrätt är möjligt att fingera delgivningen om parten till vilken domstolens försändelse ska delges inte hämtar denna, trots att denne hade kunnat göra det enligt de bestämmelser som gäller för detta fall (så kallad subsidiär delgivning, se artikel 139 ZPO). Detta har till följd att situationen som föreligger i förevarande mål förekommer relativt ofta, det vill säga där en näringsidkare väcker talan om betalning och motparten som är en konsument inte försvarar sig.
11. I detta processläge är lydelsen av artikel 339.2 ZPO av avgörande betydelse. Enligt nämnda bestämmelse ska domstolen när den meddelar en tredskodom fastställa att ”det som sökanden anfört med avseende på de faktiska omständigheterna i stämningsansökan eller i de handlingar som delgivits motparten innan förhandlingen anses vara sanningsenligt, under förutsättning att det inte finns anledning att ifrågasätta det eller det anförs i syfte att kringgå lagen”. Det följer av denna bestämmelse att en tredskodom i faktiskt hänseende grundas på en ensidig argumentation, nämligen det som sökanden i egenskap av aktiv part har anfört med avseende på de faktiska omständigheterna i saken. Den faktiska grunden för en tredskodom utgörs således i regel av sökandens påståenden, såvitt domstolen inte finner att ”det ... finns anledning att ifrågasätta” dessa eller domstolen anser att dessa påståenden anförs i syfte att ”kringgå lagen” (artikel 339.2 ZPO).
12. Det ska anmärkas att artikel 339.2 ZPO inte uttryckligen reglerar huruvida de negativa rekvisit som omnämns i bestämmelsen (”anledning att ifrågasätta”, ”kringgå lagen”) ska anses som uppfyllda redan på grundval av bedömningen av vad sökanden anfört eller om en vidare kontext ska beaktas, i synnerhet även sökandens skrivelser eller andra handlingar i målet.
13. [kortfattad redogörelse av uppfattningar som företräds i doktrinen] ... [utelämnas]
14. ... [utelämnas] **[Orig. s. 7]**

15. ... [utelämnas]
16. ... [utelämnas] Lydelsen av artikel 339.2 ZPO undanröjer inte tvivlen med avseende på huruvida den anförda bestämmelsen – enligt vilken det är möjligt att mot en konsument meddela en tredskodom som med avseende på de faktiska omständigheterna grundas på sökandens (en näringsidkares) påståenden såvitt det ”inte finns anledning att ifrågasätta” dessa och domstolen inte anser att dessa påståenden görs i syfte att ”kringgå lagen” – når upp till den konsumentskyddsstandard som ställs upp i synnerhet genom direktiv 93/13/EEG om man beaktar skyldigheten att pröva ”om det eventuellt föreligger oskäligen avtalsvillkor” i konsumentavtal (i synnerhet i domen Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punkt 41).
17. I en tvist som den förevarande, det vill säga där en näringsidkare väcker talan mot en konsument som inte går i svaromål, hänför sig Sąd Okręgowy tvivel till frågan huruvida de negativa rekvisiten i artikel 339.2 ZPO inte kräver en enhetlig skyddsstandard. Det bör nämligen understrykas att de båda rekvisiten ”inte finns anledning att ifrågasätta” och ”i syfte att kringgå lagen” visserligen är mycket flexibla, men att de inte garanterar ett enhetligt skydd för konsumenter som befinner sig i samma processuella situation. I den enskilda tvisten kommer nämligen konsumentskyddsnivån till stor del vara beroende på hur detaljerade sökandens påståenden är.
18. Dessutom leder bedömningen av den berörda bestämmelsen till slutsatsen att ju mer lakoniska sökandens påståenden är, desto mindre är risken för att domstolen anser att det ”finns anledning att ifrågasätta” dessa eller att domstolen anser att påståendena anförs ”i syfte att [Orig. s. 8] kringgå lagen” och sökanden har således större chans att en tredskodom meddelas till dennes fördel utan att domstolen prövar grunderna för fordran i detalj.
19. Det är lämpligt att påpeka att domstolen i första instans endast kunde ange grunder för att ogilla talan genom ett åsidosättande av artikel 339.2 ZPO. Om Sąd Rejonowy hade tolkat denna bestämmelse rätt, hade den i det aktuella processuella läget varit tvungen att bifalla klagandens talan.
20. Domstolen är dock skyldig att garantera ett effektivt skydd av de rättigheter som följer för en konsument av direktiv 93/13 (domen Aqua Med, C-266/18, EU:C:2019:282, punkt 44). EU-domstolen betonar i fast rättspraxis karaktären och vikten av det allmänintresse som utgörs av att konsumenterna, vilka befinner sig i ett underläge gentemot näringsidkarna, skyddas (domen Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
21. EU-domstolen understryker vidare att förfarandena för bedömning av avtalsvillkor som påstås vara oskäligen i princip inte harmoniseras i unionsrätten. Sådana förfaranden omfattas således av medlemsstaternas interna rättsordningar. Bestämmelserna om dessa förfaranden får emellertid inte vara mindre förmånliga än de som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt

(likvärdighetsprincipen) (domen Profi Credit Polska, C-176/17, punkt 57, liksom domen Aqua Med, C-266/18, punkt 47).

22. De nationella bestämmelserna ska dessutom medföra att det föreligger ett effektivt domstolsskydd i enlighet med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (domen Profi Credit Polska, C-176/17, punkt 57, liksom domen Aqua Med, C-266/18, punkt 47).
23. Prövningen av de ovan anförda faktiska omständigheterna och det rättsliga sammanhanget gör det inte möjligt att dra slutsatsen att en domstol som meddelar en dom med stöd av artikel 339.2 ZPO skulle kunna åsidosätta likvärdighetsprincipen, eftersom denna bestämmelse är enhetligt tillämplig på alla civilrättsliga mål som anhängiggörs vid en polsk domstol, och närmare bestämt oberoende av huruvida motparten är konsument eller på annat sätt deltar i rättslivet.
24. Samtidigt måste det påpekas att domstolen som tillämpar artikel 339.2 ZPO på omständigheter som de i förevarande fall, får en möjlighet att pröva villkoren i avtalet som ingåtts mellan parterna, i synnerhet eventuella oskäligen avtalsvillkor. Detta har till följd att en konsument som är svarande berövas skyddet [**Orig. s. 9**] som bland annat baseras på att domstolen ex officio prövar avtalet som utgör grunden för fordran som görs gällande i domstol.
25. Mot bakgrund av det ovan anförda är Sąd Okręgowy w Poznaniu av uppfattningen att frågan i domskälen behöver klargöras av Europeiska unionens domstol enligt artikel 267 FEUF.

... [utelämnas]